

SAMENVATTING ZWERFAFVAL IN VERKEER

Samenvatting van de onderzoeken, interventies en campagnes die NederlandSchoon de afgelopen 15 jaar heeft ondernomen om zwerfafval in het verkeer te bestrijden.

Datum: December 2014
Opgesteld door: NederlandSchoon

Inhoudsopgave

1. Samenvatting.....	3
2. Inleiding	4
3. Gedragsbeïnvloeding.....	5
4. Beheer en inrichting	11
5. Beleid.....	15
6. Chronologisch overzicht acties.....	17

1. Samenvatting

De afgelopen jaren heeft NederlandSchoon veel geïnvesteerd in de zwerfafval problematiek in het verkeer. Daarbij is veel en intensief samengewerkt met Rijkswaterstaat, Tauw, TNS NIPO, de ANWB, en vele andere organisaties. Dit document geeft een overzicht van alle relevante onderzoeken, interventies, beleidsmaatregelen en campagnes die in de afgelopen 15 jaar zijn uitgevoerd.

Terugkijkend op de afgelopen 15 jaar is een duidelijke lijn te zien in het beleid en de thema's.

In de begin jaren werd vooral de focus gelegd op de vervuiler, de automobilist. In 2000 is bijvoorbeeld onderzocht wat automobilisten de beste manier vonden om zwerfafval aan te pakken en hieruit kwam een systeem van informeren, controleren en bestraffen voort. Campagnes waren in deze tijd dan ook gericht op bewustwording en verantwoordelijkheidsgevoel.

Vanaf 2004 ontstond meer interesse in het ontstaan van zwerfafval op verzorgingsplaatsen. De focus was nog altijd de automobilist, maar in toenemende mate werd gekeken naar het gedrag van deze personen op en rondom verzorgingsplaatsen. Er werd vanaf dit moment meer aandacht besteed aan het faciliteren van automobilisten en de nadruk lag op beleving en gebruiksgemak.

Vanaf 2009 verschoof de focus van de campagnes zich naar een positieve benadering. Campagnes richtten zich op de voordelen van schoon en hiernaar werd nader onderzoek gedaan. Niet alleen de voordelen van schoon voor de automobilist werden belicht, ook de voordelen voor de algemene beleving, veiligheid en economische waarde kwamen aan bod.

De laatste jaren is gepoogd om het verkeersdossier meer zelfstandig te maken. Er is aansluiting gezocht bij de Supporter van Schoon beweging en er is veelvuldig gesproken over een adoptiemodel. Deze laatste stap zal de komende jaren nog nader uitgewerkt moeten worden.

Een greep uit de lessen van de afgelopen jaren, ter informatie en inspiratie

Wist u dat...

- ... 54% van de automobilisten niet wist dat je een boete kan krijgen voor het veroorzaken van zwerfafval
- ... 77% van de verkeersdeelnemers in 2001 een boete het beste middel vond tegen zwerfafval
- ... 76% van de automobilisten en 71% van de vrachtwagen chauffeurs nooit afval uit het raampje gooit
- ... 56% van de automobilisten en vrachtwagen chauffeurs vindt dat de afvalbakken te vol zitten
- ... ruim 80% van de automobilisten zwerfafval langs de wegen als een groot verkeersgevaar ziet
- ... er bij verzorgingsplaatsen geen direct verband is tussen de drukte en de mate van vervuiling
- ... zwerfafval bij op- en afritten tot 75% verminderd kan worden door hier voorzieningen te plaatsen
- ... 87% van de vrachtwagen chauffeurs een afvalzakje in hun cabine gebruiken
- ... de koffie op een schone parkeerplek veel lekkerder smaakt (gemiddeld scoorde de koffie 1,0 hoger)
- ... mensen gemiddeld 4 minuten (20%) langer blijven hangen op een schone parkeerplaats (2010)

2. Inleiding

De afgelopen jaren heeft NederlandSchoon geïnvesteerd in het verbeteren van het schoon niveau op en langs snelwegen. Hierin is samenwerking gezocht met verschillende partijen (zoals Rijkswaterstaat, de ANWB, TNS NIPO, en Tauw) om verschillende initiatieven, acties en campagnes te ontwikkelen en te ontplooiën. Deze waren gericht op zwerfafval op verschillende locaties op en langs de Nederlandse snelwegen.

De belangrijkste hiervan zijn:

- Bermen van snelwegen en autowegen
- Op- en afritten
- Verzorgingsplaatsen
- Terreinen rondom tank stations

NederlandSchoon richtte zich hierbij op 3 thema's:

- ✓ Gedragsbeïnvloeding
- ✓ Beheer en inrichting
- ✓ Beleid

Op ieder van deze drie thema's zijn vanaf 2000 acties ondernomen die reeds afgerond zijn, of op de planning staan om in 2015 af te wikkelen. Vanaf eind 2014 zal NederlandSchoon haar Verkeerdossier afbouwen, terwijl voor 2015 een beroep gedaan wordt op Rijkswaterstaat om de bestaande structuren te handhaven en uit te bouwen.

Deze rapportage heeft tot doel om de initiatieven van de afgelopen 15 jaar samen te vatten.

In de komende 5 hoofdstukken is daarom het volgende opgenomen:

- ✓ Een overzicht van de initiatieven voor ieder van de 3 thema's
- ✓ Een chronologisch overzicht van alle acties

3. Gedragsbeïnvloeding

Om het gedrag van automobilisten te beïnvloeden zijn verschillende campagnes uitgezet. Deze worden hieronder (in overwegend chronologische volgorde) toegelicht.

Veelal lopen onderzoeken, acties en campagnes geleidelijk in elkaar over. Wanneer de focus van een actie gelijk is aan de voorgaande en/of hieruit voortkomt, is daarom gekozen om deze gezamenlijk te behandelen.

Boete bekendheid

In 2001 is een onderzoek uitgevoerd door TNS NIPO, gericht op het achterhalen van kennis, houding en gedrag van de automobilist. Opvallendste uitkomst was, dat automobilisten zelf een hogere boete als meest effectieve wapen zagen tegen weggooigedrag van de automobilist. Als gevolg van deze uitkomst is een campagne uitgerold waarin bewustwording en handhaving centraal stond. De (toen nog) regionale campagne werd gestart door voormalig minister Netelenbos.

De campagne maakte gebruik van een combinatie van informatie en handhaving. Op verschillende locaties zijn mottoborden geplaatst waarmee automobilisten werden geïnformeerd over de kosten van zwerfafval. Tegelijkertijd werd op deze locatie in 2001 en 2004 extra politie ingezet (via het Korps Landelijke Politiediensten), om vervuilers te controleren en indien nodig te voorzien van een waarschuwing of boete. Handhaving bleek echter niet altijd haalbaar in verband met de capaciteit, kosten en prioriteit. Daarom zijn in de daaropvolgende jaren op verschillende locaties wisselende mottoborden geplaatst en is de inzet van politie beperkt gebleven tot de acties in 2001 en 2004.

Auto afvalzakje en afvalbakje

In 2004 werd het auto afvalzakje geïntroduceerd. Het auto afvalzakje was het resultaat van een wedstrijd, de ZIA (ZwerfafvalInnovatie Award), die was uitgezet om een nieuw mobiel middel tegen zwerfafval te ontwerpen. De winnaar van de ZIA was een jonge ontwerper die een relatief eenvoudig ontwerp had gemaakt voor het concentreren van afval in de auto. Na een eerste kleine test, zijn er in 2004 zo'n 6 miljoen zakjes op de markt gebracht, in nauwe samenwerking met Shell, Texaco en alle andere benzinemaatschappijen. Deze zakjes, genaamd de 'Snel-weg', werden in de daaropvolgende jaren gratis verstrekt bij verschillende tank stations. Hoewel het afvalzakje door automobilisten zeer werd gewaardeerd, lukte het niet om hier een business case voor te ontwikkelen, waardoor het zakje uiteindelijk weer van het toneel is verdwenen.

Opruimacties

In de afgelopen jaren werden diverse opruimacties georganiseerd om aan te tonen dat parkeerplaatsen die schoon waren, ook langer schoon bleven. De meest bekende actie had als slogan "U denkt toch niet dat de kaboutertjes het opruimen?". Tijdens deze actie in 2004, genaamd actie Puntmuts, werden mensen binnen een re-integratie/werkgelegenheidstraject op parkeerplaatsen langs de snelwegen verkleed als kabouters, terwijl ze aan het opruimen waren. Deze actie zorgde voor veel commotie.

Onderzoek vervuilingsgraad en vervuilgedrag

Om meer grip te krijgen op de oorzaken en status van zwerfafval zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd vanaf 2005.

- ✓ In 2005 heeft Onderzoeksbureau Tauw een rapport gemaakt van metingen in de periode oktober-augustus 2004, voor en na schoonmaakacties, van de hoeveelheden en soorten zwerfafval langs rijkswegen. Actie Puntmuts (zie bovenstaand) was één van deze opruimacties. Daarnaast werd opgeruimd door 'niet verkleedde' mensen uit re-integratietrajecten of projectwerk. Doel van deze actie was aan te tonen, dat het extra zwerfafvalprikken daadwerkelijk een positieve uitwerking zou hebben op de hoeveelheid afval die mensen weggooiden naast de afvalbak. Bovendien zou – op grond van diverse onderzoeken naar het menselijke weggooigedrag – het zichtbaar opruimen een positieve uitwerking hebben op het gedrag van de weggebruikers op parkeerplaatsen. Schoon trekt schoon aan en zien opruimen doet opruimen waren de stellingen. Tauw heeft uiteindelijk in haar rapport van 2005 geconcludeerd dat er een reductie van 50% is gerealiseerd, hoger nog dan de doelstelling van 45%.

- ✓ In datzelfde jaar heeft de ANWB (in opdracht van NederlandSchoon) schoonheidsgraad observaties gedaan op 256 verzorgingsplaatsen langs A-wegen (dit onderzoek werd in 2009 herhaald onder 248 verzorgingsplaatsen). Belangrijkste doel was de hoeveelheid en soort afval op verzorgingsplaatsen in kaart te brengen.
- ✓ In 2006 heeft NederlandSchoon, mede op basis van de gegevens van Tauw en de ANWB een rapport uitgebracht richting Rijkswaterstaat over de regionale ernst en aanpak van zwerfafval. Doel hiervan was in kaart brengen hoe de aanpak van zwerfafval op dat moment was ingericht, wat de gewenste situatie was en welke stappen moesten worden ondernomen. Belangrijkste conclusies waren op dat moment dat Rijkswaterstaat meer aandacht moest besteden aan gastheerschap, prestatiecontracten, standaardisatie van de werkwijze van de dienstenkring, en meer inzicht moest krijgen in de kosten van zwerfafval.
- ✓ In 2006 heeft TrendBox (in opdracht van NederlandSchoon) onderzoek gedaan naar vervuiligingsgedrag van automerk bezitters. Door bezitters van verschillende automerken te enquêteren zijn categorieën opgesteld van automobilisten op basis van hun automerk. Uit dit onderzoek kwam destijds dat Audi rijders de grootste vervuilers waren. Maar het onderzoek gaf ook veel inzicht in het gedrag van automobilisten op een verzorgingsplaats. Zo komt 58% alleen om te tanken, brengt 44% een bezoek aan het toilet, nuttigt 42% even een hapje of drankje, en strekt 14% even de benen. Ook eet 50% van de automobilisten in de auto wel eens een broodje, terwijl 26% snoept of fruit eet. Dit gaf aanleiding om automobilisten in hun auto zelf meer te faciliteren.
- ✓ In 2007 heeft NederlandSchoon vervolgens onderzoek gedaan naar het gedrag van vrachtwagen chauffeurs. Hierin gaf 71% aan dat zij nooit iets uit het raam gooiden (terwijl vooraf werd verondersteld dat vrachtwagen chauffeurs één van de grootste vervuilers waren), en meende 85% dat zij een voorbeeldfunctie op de weg vertegenwoordigden. 82% van de vrachtwagenchauffeurs vond tevens dat zwerfafval een gevaar is voor de veiligheid op de weg.
- ✓ In 2012 werd door Roamler (Rijkswaterstaat), onderzoek gedaan naar de vervuiling van verzorgingsplaatsen tijdens zwarte zaterdag. Roamler is het vervolg dat Rijkswaterstaat gegeven heeft aan de ANWB metingen uit 2005 en 2009. Deze Roamler metingen (van verzorgingsplaatsen) worden vandaag de dag door Rijkswaterstaat onafhankelijk op regelmatige basis herhaald.

Groot campagne

In 2007 is gekozen voor een aanpak waarbij het probleem werd uitvergroot. Onder de slogan "Voorkom zwerfafval voordat het probleem te groot wordt" zijn verschillende posters ontworpen met uitvergroot zwerfafval op de voorgrond. Deze campagne is in de zomer van 2007 uitgevoerd, door de posters op megamasten en billboards door heel Nederland te tonen. Deze campagne werd uitgevoerd in nauwe samenwerking met het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM).

**Voorkom
zwerfafval voor
het probleem
te groot wordt**

**Voorkom
zwerfafval voor
het probleem
te groot wordt**

**Voorkom
zwerfafval voor
het probleem
te groot wordt**

Rij zwerfafval vrij & Het effect van schoon

In 2009 werd geconstateerd dat de oriëntatie van de automobilist was veranderd. In plaats van negatieve motivatie (boetes), werd daarom gefocust op een positieve ervaring, met de slogan “Rij zwerfafval vrij”. Tijdens de Autorai werd deze campagne afgetrapt door minister Eurlings. Als onderdeel van deze campagne werden op parkeerplaatsen bumperstickers uitgedeeld en ook deed het bedrijfsleven volop mee door inzet (om niet) van reclameruimte op de achterzijde van ruim 250 vrachtwagens. Veel van de destijds aangeboden reclameruimte op vrachtwagens wordt vandaag de dag nog altijd gevuld met uitingen van NederlandSchoon, onder de slogan “Het effect van schoon ...”.

Koffie test

In 2010 werd onderzocht of mensen op een opgeruimde parkeerplaats eerder de tijd namen om een kopje koffie te drinken om daarna uitgerust weer de weg op te gaan. En dit bleek inderdaad het geval. Niet alleen smaakte de koffie beter, de bezoekers deden ook meer hun best de parkeerplaats schoon te houden, waren geduldiger en bleven langer hangen.

Supporter van Schoon

In 2014 is tenslotte onderzocht, of er met behulp van de opzet Supporter van Schoon een specifieke vertaling kon worden gemaakt, waarmee de automobilist zich nadrukkelijker aangesproken zou voelen. Na het uitvoeren van diverse gesprekken in testpanels bleek dat dit niet het geval was. Consumenten hebben geen enkele binding met parkeerplaatsen met als gevolg dat zij daar niet ontvankelijk zijn om aangesproken te worden op hun gedrag. Derhalve is besloten om hier verder geen invulling aan te geven.

Wel is de communicatie op en langs de wegen aangepast aan de Supporter van Schoon campagne. Zo zijn de berrmborden (bij op- en afritten van verzorgingsplaatsen) de afgelopen jaren allemaal vervangen door Supporter van Schoon uitingen. Ook zijn de uitingen op de achterzijde van vrachtwagens aangepast aan de Supporter van Schoon campagne. Vrachtwagens van onder andere Coca-Cola en Depa rijden momenteel daarmee rond.

Oud

Nieuw

4. Beheer en inrichting

Een belangrijk aspect van de verkeersaanpak is de inrichting en het beheer van verzorgingsplaatsen. In de aanpak hiervan is voornamelijk geïnvesteerd in de verbetering van afvalbakken. De ontwikkelingen op dit gebied zijn hieronder samengevat.

Inleiding

In 2003 ontstonden er grote problemen op enkele verzorgingsplaatsen, toen de dienstkring Den Haag het nieuwe onderhoudscontract voor de regio niet kon aanbesteden als gevolg van een budgetstop bij Rijkswaterstaat. In korte tijd ontstond hierdoor grote vervuiling op verschillende verzorgingsplaatsen, waarvan De Andel bij Gouda er vooral uitsprong. Dit was aanleiding voor Rijkswaterstaat om in gesprek te gaan met NederlandSchoon en daarmee het contract wat Rijkswaterstaat had met aannemers tegen het licht te houden en de discussie te openen over de afvalbakken die op verzorgingsplaatsen werden gebruikt. In nagenoeg 90% van de gevallen stonden er traditionele kliko's op de verzorgingsplaats, vaak nog voorzien van een beugel, om het inwerpen van volledige afvalzakken en dergelijken tegen te gaan. Het probleem van deze kliko's was dat deze bakken snel vies werden, waarna gebruikers afkeer kregen om de bakken aan te raken en te gebruiken.

Afvalboei

Nadat geconstateerd was dat de huidige afvalbakken (lees: kliko's) niet voldeden aan de wensen van de gebruikers, heeft NederlandSchoon de taak op zich genomen om een nieuw soort afvalbak te ontwerpen. Door observaties op parkeerplaatsen, gesprekken met gebruikers van afvalbakken en ingegeven door bredere inzichten die ontstonden over de uitvoering van afvalbakken zijn een aantal experimenten opgezet. Hieruit is in 3 fasen de huidige afvalboei ontstaan.

Voorzieningen bij afritten

Vanaf 2005 is onderzoek gedaan naar de vervuiling van afritten. Vooral nabij gelegen fastfood restaurants bleken hierbij de oorzaak van de vervuiling. Daarbij bleek dat de lage snelheid, de anonimiteit en de slechte zichtbaarheid van de voorganger bij afritten (als je de bocht om gaat bij een op- of afrit met geluidswal, verdwijnt je even uit het blikveld van de persoon achter je), extra aantrekkelijk werkte voor het wegwerpen van de restanten van de zojuist afgehaalde maaltijd. Via

verschillende pilots en experimenten is de langwerpige G-Snake ontworpen om te faciliteren in het weggooigedrag bij afritten. De automobilist begreep direct waar dit voor diende en gebruikte de G-snake goed. Bij deze vorm van voorzieningen speelde echter het gevaar van een aanzuigende werking, waardoor de kosten te hoog zouden worden. Tevens was er een risico voor de verkeersveiligheid. Hierdoor was de medewerkingsbereidheid tot nadere experimenten in regio's laag. Daarom heeft geen verdere uitrol van de G-snake plaatsgevonden. De G-snake is eigenlijk slachtoffer geworden van zijn eigen succes.

Voordeur bakken

Samen met de VNPI en de Bovag is bewerkstelligd om bij alle benzinestations langs het hoofdwegennet de karakteristieke NederlandSchoon afvalbak bij de voordeur op te stellen. Eerst betrof het hier de oorspronkelijke stalen vaten, later zijn deze omgewisseld voor de kunststoffen uitvoering. In 2010 is deze actie ingezet, waarbij de eerste nieuwe bak door toenmalig Staatssecretaris Pieter van Geel langs de A67 bij een Texaco pompstation werd geplaatst.

Ideale verzorgingsplaats: Ruyven

In 2010 ontstond er een gesprek met Rijkswaterstaat over hoe de ideale verzorgingsplaats er qua inrichting en beheer zou moeten uitzien. Dit resulteerde in de volledige herinrichting van de locatie Ruyven, gelegen aan de A13 bij Delft.

Onderstaand krantenartikel geeft weer wat hier is gerealiseerd:

Parkeerplaats Ruyven langs A13 is weer schoon en veilig

zondag 20 maart, 2011

DELFT - Parkeerplaats Ruyven langs de A13, tot voor kort één van de meest vervuilde verzorgingsplaatsen van Nederland, is ingrijpend gerenoveerd. Rijkswaterstaat heeft deze locatie, samen met Stichting Nederland Schoon en de commerciële uitbaters, omgetoerd tot een welkome rustplek voor weggebruikers. De renovatie is een pilot die ertoe moet leiden dat verzorgingsplaatsen schoner worden door nauwere samenwerking tussen markt en overheid.

Foto bestellen

Het vernieuwde Ruyven is afgelopen dinsdag geopend door plaatsvervangend Directeur-Generaal van Rijkswaterstaat, Theo van de Gazelle, directeur van Stichting Nederland Schoon Uli Schnier en de lokale horeca-ondernemer Hajé de Jager. Ruyven behoorde tot voor kort de drie meest vervuilde en rommelige verzorgingsplaatsen van ons land.

De herinrichting moet ertoe leiden dat bezoekers zich er veiliger gaan voelen en de locatie schoner gaan houden. Zo is de locatie overzichtelijker ingericht en staan er verbeterde afvalbakken. Voor kinderen en zakelijke bezoekers zijn speelattributen geplaatst en is fitnessapparatuur opgesteld. Ook zijn er voor rokers ruim dertig tegel-asbakken op het terrein aangebracht. Die worden gereinigd door een moderne, emissievrije straatstofzuiger. Uit veiligheidsoogpunt heeft Rijkswaterstaat de hele locatie als 30 kilometer-zone ingericht. Bovendien is goed zichtbare bebording en markering op de weg aangebracht. Daarnaast zijn de oversteekplaatsen verhoogd, zodat er bij de automobilist een natuurlijke prikkel ontstaat om een veilige snelheid aan te houden. Verder is afgesproken dat Hajé en Burger King voortaan elke dag enkele rondes over het terrein maken om eventueel zwerfafval direct op te ruimen. Hiermee wordt nieuw zwerfafval voorkomen.

Tijdens de herinrichting van verzorgingsplaats Ruyven is gebruik gemaakt van kennis en ervaring uit voorgaande jaren. Al enige tijd werd geëxperimenteerd met peukenvoorzieningen, en daarom is bij Ruyven de DropPit asbaktegel toegepast. Ook werd gebruik gemaakt van kennis en ervaring op het gebied van thematisering, zichtbaar schoonmaken, afvalbakreiniging, onkruid, recreatie, anonimiteit en veiligheid.

De Velin

Naast de afvalboeien en afvalbakken, werd op verzorgingsplaatsen ook gebruik gemaakt van Velins. In 2014 zijn daarom alle Velins op verzorgingsplaatsen gerevitaliseerd en voorzien van de NederlandSchoon huisstijl. Dit gebeurde in nauwe samenwerking met de producenten Hamer Beton/Metoor.

Oud

Nieuw

5. Beleid

In het kader van beleid en de bijsturen van beleid zijn verschillende thema's aan de orde geweest. Sommigen hiervan zijn reeds behandeld en afgerond, terwijl andere thema's nog nader uitgewerkt moeten worden. Onderstaande opsomming geeft een beeld van de status van de verschillende beleidsthema's die NederlandSchoon heeft aangekaart.

Contractopzet met aannemers

Rijkswaterstaat heeft als systeem ervoor gekozen om alle onderhoudswerkzaamheden aan verzorgingsplaatsen en de (snel)wegen volledig uit te besteden aan uitvoerders/aannemers. Contracten worden per regio op de markt gebracht en de partij die het laagst inschrijft (qua prijs) is over het algemeen de winnaar van het contract.

In deze contracten zitten (in de visie van NederlandSchoon) vandaag de dag 2 knelpunten voor wat betreft het zwerfafval:

- ✓ De definitie van zwerfafval die in het contract wordt gebruikt is niet eenduidig. De aannemer is verantwoordelijk dat er geen storend zwerfafval ligt. De definitie van 'storend' zwerfafval is echter niet uitgewerkt of gekoppeld aan een meetbaar niveau, terwijl uit de praktijk blijkt dat de meningen over welk afval wel en niet storend is, zeer uiteen lopen.
- ✓ De controle op het schoonhouden van verzorgingsplaatsen door de aannemer is te beperkt. Als er wordt vastgesteld dat er 'storend' zwerfafval aanwezig is, heeft de aannemer 3 dagen om dit op te lossen. In de wetenschap dat een plek die eenmaal vervuild is steeds sneller vuiler wordt, is het gewenst dat er direct bij de eerste vervuiling wordt ingegrepen. Tot op heden is deze clauses in de contracten van Rijkswaterstaat niet aangepast.

Keuze voor afvalbakken

Lange tijd zijn de regionale units zeer autonoom geweest als het gaat om inkoop van materialen en het aangaan van contracten. Door de grootschalige uitrol van de afvalboei en het revitaliseren van de velins is hier meer één lijn in ontstaan. Echter op 200 van de 300 verzorgingsplaatsen staan nog altijd afvalbakken die niet zondermeer tegemoetkomen aan de wensen van gebruikers. Het ontbreekt hier aan een formeel landelijke richtlijn bij Rijkswaterstaat voor de inzet van afvalbakken.

Handhaving

Experimenteel zijn er acties geweest die zich richtte op handhaving langs snelwegen. In 2001 en in 2004 werd hierbij de Korps Landelijke Politiediensten betrokken. Aandacht voor handhaving en informatie over boetes hebben bijgedragen aan het verminderen van afval weggegoeidrag. Er is echter weinig structurele prioriteit voor het handhaven op zwerfafval. In een werkgroep (genaamd Pavlov, naar het effect van herhaling uit de psychologie) is getracht een permanente handhavingsaanpak te formuleren. Dit is echter niet van de grond gekomen.

Secure Lane

Samen met TLN, de EVO, Bond van Verzekeraars en andere marktpartijen is gekeken of er een klimaat kon worden gecreëerd voor de verdere uitrol van het Secure Lane principe (een cameratoezicht systeem op vrachtwagen parkeerplaatsen, bedrijventerreinen, en verzorgingsplaatsen). Ingegeven vanuit de gedachte dat ladingdiefstal moest worden tegengegaan, aansluitend bij de gedachte dat schone parkeerplaatsen ook veilige parkeerplaatsen zijn. Er zijn in 2009 en 2010 succesvolle proeven geweest met het Secure Lane principe (veelal buiten NederlandSchoon om), en naar aanleiding hiervan heeft enige uitrol plaatsgevonden. Verdere uitrol

dan langs de A-67 en brede implementatie van het systeem op verzorgingsplaatsen is nog niet gerealiseerd.

Adoptie model verzorgingsplaatsen

Al geruime tijd wordt gewerkt aan een adoptiemodel voor verzorgingsplaatsen. Dit houdt in dat een commerciële partij de inrichting en het beheer van een verzorgingsplaats voor haar rekening neemt in ruil voor reclameruimte op deze verzorgingsplaats. De partij wordt in feite beheerder van de verzorgingsplaats. In 2014 heeft NederlandSchoon een voorzet gedaan richting Rijkswaterstaat, om te komen tot een zogenaamde uitvraag voor mogelijke adoptiemodellen. NederlandSchoon ziet het als de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat hier nader mee aan de slag te gaan, al dan niet in samenwerking met een adviseur.

6. Chronologisch overzicht acties

- ✓ 2000-2001. Onderzoek NIPO naar preventie zwerfafval.
 - Door NIPO wordt onderzoek gedaan naar de preventie van zwerfafval door automobilisten te enquêteren. Uit dit onderzoek blijkt dat automobilisten een boete als het beste middel tegen zwerfafval zien.
- ✓ Maart 2001. Pilot campagne boetes. Preventie via boetes.
 - Op enkele parkeerplaatsen is enige tijd gewerkt met een boete systeem. Er hingen posters die waarschuwden voor boetes voor het veroorzaken van zwerfafval (motto borden), en de politie deelde waarschuwingen en boetes uit aan overtredders. Dit is in 2004 nogmaals herhaald.
- ✓ April 2002. Afvalzakje 'SnelWeg'.
 - Om automobilisten te faciliteren wordt een afvalzakje voor in de auto ontwikkeld. Deze kwam voort uit de ZwerfafvalInnovatie Award wedstrijd. Vanaf 2004 werd dit zakje op verschillende punten gratis verstrekt.
- ✓ Augustus 2004 t/m oktober 2004. Actie Puntmuts. Wijzen op eigen verantwoordelijkheid.
 - Mensen binnen een werkgelegenheidstraject ruimen zwerfafval op parkeerplaatsen langs de snelwegen op, verkleed als kabouters. Met als slogan 'Denkt u soms dat de kabouters uw rotzooi opruimen'.
- ✓ Februari 2005. Inventarisatie zwerfafval n.a.v. schoonmaakactie.
 - Tauw heeft in 2004 voor en na schoonmaakacties langs de rijkswegen (actie Puntmuts was hier onderdeel van) de hoeveelheid en soorten afval gemeten, en daarmee aangetoond dat de hoeveelheid zwerfafval daadwerkelijk is gedaald n.a.v. de schoonmaakactie. Het rapport hiervan kwam in 2005 uit.
- ✓ Augustus 2004. Pilot NL Schoon afvalbakken. Faciliteren automobilisten.
 - Op 9 verzorgingsplaatsen in de omgeving van Utrecht, Rotterdam en Amsterdam, worden alle afvalbakken vervangen door de afvalboei van NL Schoon, om te testen of deze beter werkt.
- ✓ Mei 2005. ANWB: vergelijking parkeerplaatsen langs A-wegen.
 - Observaties van vervuilinggraden op 256 verzorgingsplaatsen.
- ✓ Juni t/m oktober 2005. G-snake pilot.
 - Pilot naar de vervuiling van afritten. Hierbij is de G-Snake uiteindelijk ontworpen en succesvol toegepast. Uitrol heeft echter niet plaatsgevonden.
- ✓ September 2006. Onderzoek naar vervuilgedrag van auto merk bezitters.
 - Via enquêtes en observaties is door TrendBox een profiel gemaakt van het vervuilingsgedrag van autobezitters van specifieke automerken en is inzicht verkregen in het gedrag van automobilisten.
- ✓ December 2006. Rapportage regionale aanpak (zwerf)afval RWS.
 - NL Schoon heeft voor Rijkswaterstaat in kaart gebracht hoe de huidige aanpak van zwerfafval binnen de districten van RWS eruit ziet.
- ✓ 2007. Campagne 'voorkom zwerfafval voor het probleem te groot wordt'

- Door heel Nederland zijn posters geplaatst met deze tekst. Deze campagne werd uitgevoerd in samenwerking met het ministerie van VROM.
- ✓ 2009. Campagne 'rij zwerfafval vrij'
 - Tijdens de Autorai werd de campagne afgetrapt door minister Eurlings. Als onderdeel van deze campagne werden op parkeerplaatsen bumperstickers uitgedeeld en werd reclameruimte op de achterkant van vrachtwagens ingezet.
 - Later werden deze vrachtwagens ook gebruikt voor de campagne posters van 'het effect van schoon'.
- ✓ Februari 2009. ANWB: onderzoek naar verzorgingsplaatsen langs A-wegen.
 - Observaties van vervuilinggraden op 248 verzorgingsplaatsen.
- ✓ 2010. Plaatsen NL Schoon afvalbakken.
 - Samen met de VNPI en de Bovag is bij alle benzinestations langs het hoofdwegenet de karakteristieke NLSchoon afvalbak bij de voordeur opgesteld. Eerst betrof het hier de oorspronkelijke stalen vaten, later zijn deze omgewisseld voor de kunststoffen uitvoering. De eerste nieuwe bak werd door toenmalig Staatssecretaris Pieter van Geel langs de A67 bij een Texaco pompstation geplaatst.
- ✓ 2010. Koffietest.
 - Er werd onderzocht of mensen op een opgeruimde parkeerplaats eerder de tijd namen om een kopje koffie te drinken om daarna uitgerust weer de weg op te gaan.
- ✓ Oktober 2010. Project Ruyven.
 - Naar aanleiding van een onderzoek in 2010, waarin Ruyven in de top van meest rommelige verzorgingsplekken stond, is besloten dit gebied te gaan herinrichten.
- ✓ Augustus 2012. Rijkswaterstaat: observaties verzorgingsplaatsen op zwarte zaterdag.
 - Roamler bezocht in opdracht van Rijkswaterstaat 315 van de 331 verzorgingsplaatsen in het weekend van zwarte zaterdag. Hierbij werd geïnventariseerd hoe de verzorgingsplaatsen werden ervaren.
- ✓ 2014. Velins revitaliseren.
 - Als 2de object naast de afvalboei werden in 2014 alle Velins op verzorgingsplaatsen gerevitaliseerd en voorzien van een NLSchoon kleurstelling. E.e.a. in nauwe samenwerking met de producent, Hamer Beton / Metoor.
- ✓ 2014. Introductie Otobin.
 - De Otobin, een voorgevormde afval cup voor in de bekerhouder van de auto, wordt op de markt gebracht voor €0,79 per 6 stuks. Producent en beneficiair is Stichting KWAMUTEGEN, die zich inzet voor verkeersveiligheid.
- ✓ 2014. Supporter van Schoon.
 - In 2014 is tenslotte onderzocht, of er met behulp van de opzet Supporter van Schoon een specifieke vertaling kon worden gemaakt, waarmee de automobilist zich nadrukkelijker aangesproken zou voelen. Dit bleek niet direct het geval. Wel zijn alle uitingen langs de snelwegen en achterop vrachtwagen omgevormd naar de look-and-feel van de Supporter van Schoon campagne.